

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Sivistyksestä suunta Suomelle

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:39

Sivistyksestä suunta Suomelle

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-415-039-2

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

Sivistyksestä suunta Suomelle Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:39		Teema	Koulutus
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Yhteisötekijä	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	26

Tiivistelmä

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio on korkeakoulujen ja OKM:n hallinnonalan näkökulmasta valmisteltu yhteinen ylivaalikautinen tulevaisuuskuva Suomen suunnasta muuttuvassa maailmassa. Vision lähtökohtana on, että sivistys, tutkittu tieto ja korkea osaaminen rakentavat avointa, kilpailukykyistä ja hyvinvoivaa yhteiskuntaa.

Luovat korkeasti koulutetut osaajat vauhdittavat Suomen uudistumista. Nuorten korkeakoulutettujen aikuisten osuus nostetaan 60 prosenttiin erityisesti nuorten korkeakoulutukseen pääsyä sujuvoittamalla. T&K-toiminnan menot nostetaan pitkäjänteisesti yli 4 prosenttiin BKT:stä. T&K-osaajien määrää lisätään ja koulutustasoa vahvistetaan.

Korkeakoulujärjestelmää uudistetaan rohkeasti nykyisten vahvuuksien pohjalta yhteiskunnan tarpeisiin vastaamiseksi. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua, vaikuttavuutta ja vastuullista kansainvälistymistä vahvistetaan.

Vision valmistelua johti ministeri Mari-Leena Talvitien puheenjohtama ohjausryhmä ja tuki parlamentaarinen seurantaryhmä. Visio sisältää yhteisen tilannekuvan, korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tavoitteet vuoteen 2040 sekä toimenpidesuosituksen. Vision toimeenpanemiseksi laaditaan suunnitelma syksyllä 2026.

Valmistelussa hyödynnettiin sidosryhmäkyselyitä, avoimia verkkokokouksia sekä erillisiä keskustelutilaisuuksia. Lisäksi visioluonnos oli avoimella kommentointikierroksella.

Asiasanat koulutus, sivistys, korkeakoulutus, tutkimus, yliopistot, ammattikorkeakoulut, tiedelaitokset, osaaminen, tiede, korkeakoulupolitiikka, tiedepolitiikka, korkeakoulut, visiot

ISBN PDF	978-952-415-039-2	ISSN PDF	1799-0351
Asianumero	VN/34515/2024	Hankenumero	OKM087:00/2024

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-039-2>

Bildning visar vägen för Finland

En vision för högskoleutbildningen och forskningen fram till 2040

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2026:39	Tema	Utbildning
Utgivare Undervisnings- och kulturministeriet		
Utarbetad av Undervisnings- och kulturministeriet	Sidantal	26
Språk finska		

Referat

Visionen för högskoleutbildningen och forskningen är en gemensam framtidsbild över mandatperioderna, som beretts ur perspektivet för UKM:s förvaltningsområde och handlar om riktningen för Finland i en föränderlig värld. Visionens utgångspunkt är att bildning, forskningsrön och kompetens på hög nivå bygger ett öppet, konkurrenskraftigt och välmående samhälle.

Kreativa, högutbildade experter ger fart åt Finlands förnyelse. Andelen högskoleutbildade unga vuxna höjs till 60 procent i synnerhet genom att göra tillgången till högskoleutbildning smidigare för unga. Utgifterna för FoU-verksamhet höjs på lång sikt till över 4 procent av BNP. Antalet FoU-experters ökas och utbildningsnivån stärks.

Högskolesystemet reformeras djärvt utifrån nuvarande styrkor för att svara mot samhällets behov. Högskolestudiernas och forskningens kvalitet och ansvarsfull internationalisering stärks.

Beredningen av visionen leddes av en styrgrupp för vilken minister Talvitie varit ordförande och stöttades av en parlamentarisk uppföljningsgrupp. Visionen innehåller en gemensam lägesbild, mål för högskoleutbildningen och forskningen fram till 2040 samt åtgärdsrekommendationer. För verkställande av visionen utarbetas en plan hösten 2026.

I beredningen utnyttjades enkäter till intressentgrupper, öppna webbhöranden samt separata samtalsmöten. Utkastet till vision var dessutom ute på öppen remiss.

Nyckelord

utbildning, bildning, högskoleutbildning, forskning, universitet, yrkeshögskolor, vetenskapsinstitut, kompetens, vetenskap, högskolepolitik, vetenskapspolitik, högskolor, visioner

ISBN PDF	978-952-415-039-2	ISSN PDF	1799-0351
Ärendenummer	VN/34515/2024	Projektnummer	OKM087:00/2024

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-039-2>

Bildung as a Way Forward for Finland

A vision for higher education and research for 2040

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2026:39	Subject	Education
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Group author	Ministry of Education and Culture	
Language	Finnish	Pages 26

Abstract

From the perspective of higher education institutions and the branch of government of the Ministry of Education and Culture, the vision for higher education and research is a shared futures scenario of Finland's direction in a changing world across several parliamentary terms. The vision is based on the premise that education, research-based knowledge and a high level of competence build an open, competitive and prosperous society.

Creative, highly educated experts will accelerate the regeneration of the nation. The proportion of young adults with higher education degrees will be raised to 60 per cent, particularly by streamlining young people's entry to higher education. R&D expenditure will be increased to above 4 per cent of GDP over the long term. More R&D experts will be recruited and the overall level of education strengthened.

The higher education system will be boldly reformed, drawing on existing strengths, to meet the needs of society. Higher education and research will deliver higher quality and effectiveness, alongside a responsible approach to international engagement.

Chaired by Minister Mari-Leena Talvitie, the vision was led by a steering group and supported by a parliamentary monitoring group. It presents a shared overview of the current situation, objectives for higher education and research by 2040, as well as recommendations for measures. A plan for implementing the vision will be drawn up in autumn 2026.

Stakeholder surveys, open online consultations and separate discussion events informed the preparation of the vision. In addition, the draft vision was circulated for comments in a consultation round open to the general public.

Keywords education, bildung, higher education, research, universities, universities of applied sciences, science institutes, competence, science, higher education policy, science policy, higher education institutions, visions

ISBN PDF	978-952-415-039-2	ISSN PDF	1799-0351
Reference number	VN/34515/2024	Project number	OKM087:00/2024

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-039-2>

Sisältö

Ministerin avaussanat	7
Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä	9
Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	9
Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille	11
Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	11
Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa	14
Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	14
Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat	17
Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	17
Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus kasvaa ja monipuolistuu	19
Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	19
Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tilannekuva	20
Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 valmistelu	23

MINISTERIN AVAUSSANAT

Suomen kertomus on sivistyksen tarina. Sukupolvi toisensa jälkeen, läpi globaalien murrosten, olemme rakentaneet luottamusta ja demokratiaa, hyvinvointia ja kansainvälistä menestystä nojaamalla koulutukseen, tutkittuun tietoon ja kykyymme uudistua. Suomalaisilla on ollut intohimo tavoitella unelmiaan sekä halu muuttaa omaa ja yhteisönsä tulevaisuutta paremmaksi. Osaaminen on ollut ihmisille ja koko yhteiskunnalle viisas valinta.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 on korkeakoulujen, päätöksentekijöiden sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen toimijoiden yhteinen näkemys Suomen suunnasta. Visio 2040 jatkaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n sekä parlamentaaristen TKI-linjausten ja valtion T&K-rahoituksen lisäyksiä koskevien linjausten viitoittamalla tiellä.

Osaaminen, laadukas korkeakoulutus ja tutkimus ovat Suomen tulevaisuuden merkittävimpiä voimavaroja. Ne luovat perustan merkitykselliselle elämälle, kestävälle kasvulle ja pohjoismaiselle hyvinvointimallillemme. Tietojen, taitojen ja eettisen harkintakyvyn yhdistäminen auttaa meitä vastaamaan ihmiskunnan suuriin haasteisiin, joiden ratkaisemiseksi ei ole valmiita malleja tai teknistä kaavaa. Tämän vuoksi akateemisen ja tieteen vapauden vahvistaminen sekä korkeakoulujen kaltaisten luovien yhteisöjen osaamisen ja hyvinvoinnin tukeminen ovat suomalaisen korkeakoulu- ja tiedepolitiikan keskeisin lähtökohta.

Vision ytimessä on näköalojen luominen nuorille. Koulutus- ja osaamistason nostaminen edellyttää koko koulutusjärjestelmän määrätietoista uudistamista. Lasten ja nuorten perustaitoja on vahvistettava sekä toisen asteen lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta on kehitettävä tukemaan paremmin nuorten korkeakouluvalmiuksia sekä jatkuvaa kouluttautumista

Nuorille on mahdollistettava sujuva pääsy korkeakouluopintoihin suoraan toisen asteen opintojen jälkeen. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää myös nuorten ja aikuisten koulutuksen välisen vastakkainasettelun purkamista rakentamalla aikuisväestölle monipuolista työelämälähtöistä koulutustarjontaa sekä suuntaamalla julkiset resurssit koulutustasoa nostavaan koulutukseen.

Vision toinen kulmakivi on huippututkimuksen edellytysten vahvistaminen. Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain onnistunut toimeenpano ja jatkuvuuden varmistaminen tarjoavat Suomelle mahdollisuuden kasvaa kokoaan suuremmaksi tutkimusyhteiskunnaksi ja halutuksi kansainväliseksi kumppaniksi. Tulevaisuudessa merkittävin osa julkisista T&K-toiminnan panostuksista pitää suunnata korkeakoulujen uutta luovaan tutkimustoimintaan, joka vahvistaa pitkän aikavälin kasvun ja yhteiskunnan uudistumisen edellytyksiä. Keskeisin kehittämisen suunta on varmistaa tutkimus- ja kehittämistyötä tekevien osaajien riittävä määrä ja nostettava koulutustasoa koko yhteiskunnassa. Kestävän tulevaisuuden rakentavat luovat osaajat, joilla on intohimo ja kyky muuttaa maailmaa paremmaksi.

Vision kolmas keskeinen viesti koskee korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kykyä uudistua. Yliopistoille ja ammattikorkeakoululle on annettava riittävät toiminnalliset mahdollisuudet ja resurssit vastata muuttuvan maailman haasteisiin ja kovenevaan kansainväliseen kilpailuun. Korkeakoulujärjestelmää on kehitettävä rohkeasti nykyisten vahvuuksien pohjalta: lisäämällä korkeakoulujen välistä yhteistyötä, mahdollistamalla uudet innovatiiviset toimintamallit ja varmistamalla julkisten resurssien vaikuttava käyttö. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kasvun edellytyksiä vauhditetaan hyödyntämällä entistä enemmän yksityisen ja kansainvälisen rahoituksen mahdollisuuksia.

Kiitokset ohjausryhmälle, parlamentaariselle seurantaryhmälle, pyöreän pöydän keskusteluihin ja verkkokyselyihin osallistuneille, visioluonnosta kommentoineille sekä korkeakouluille ja tiedelaitoksille, opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osastolle sekä muille visiotyöhön osallistuneille korkeakoulu- ja tutkimuskentän toimijoille ja sidosryhmien edustajille.

Mari-Leena Talvitie

Tiede- ja kulttuuriministeri
Kesäkuussa 2026

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteiset tavoitteet vuoteen 2040

Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä

Sivistys luo edistystä ja vahvistaa uskoa tulevaisuuteen. Suomi on luova, utelias, uudistuva ja kestävä yhteiskunta.

Tieteellä on itseisarvo: uutta luovaa tutkimusta arvostetaan ja tieteen vapaus on turvattu. Kriittinen ajattelu ja avoimuus ovat turvallisuuden ja vakauden perusta. Tiede, taide ja kulttuuri vahvistavat ajattelu- ja innovaatiokykyä.

Sivistys, tutkittu tieto ja korkeakoulutetut muuttavat yhteiskuntaa paremmaksi sekä auttavat löytämään vastauksia aikamme suuriin haasteisiin. Korkeakoulu yhteisöt ovat yhteiskunnan uudistumisen tärkein voimavara.

Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus kattavat koko korkeakoulusektorin.

Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

- OKM selvittää lainsäädäntömuutostarpeet, joilla turvataan akateeminen vapaus kaikessa korkeakoulutoiminnassa.
- Korkeakoulut ja tiedeyhteisö edistävät toimintamalleja, joilla ehkäistään häirintää, painostusta ja epäasiallista vaikuttamista sekä puututaan niihin.
- Korkeakoulut tukevat henkilöstönsä ja opiskelijoidensa osallistumista kansalaiskeskusteluun demokratian vahvistamiseksi. OKM edistää tutkimustiedon hyödyntämistä päätöksenteossa ja laajalti yhteiskunnassa.
- Vahvistetaan korkeakoulujen tuottaman sivistyksen, osaamisen ja toimijuuden sekä tieteellisen tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan merkitystä kansallisessa varautumisessa sekä resilienssin ja demokratian vahvistamisessa. Korkeakoulut varmistavat toimintojensa

mahdollisimman häiriöttömän jatkumisen ja kriittisen osaamisen tuottamisen kaikissa olosuhteissa varautuen digitaalisen ja muun toimintaympäristön riskeihin.

- Uudistetaan sääntelyä, joka koskee Tieteellisten seurain valtuuskuntaa ja muita tiedeyhteisöjä tieteen yhteisten autonomisten toimintojen ja rahoituksen ajantasaistamiseksi.
- Koko korkeakoulu- ja tiedeyhteisö etenee tutkimuksen vastuullisen arvioinnin periaatteista käytännön toimiin. Korkeakoulut hyödyntävät rekrytoinneissaan monipuolisia akateemisen meritoitumisen tapoja.

Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille

Koulutus muuttaa maailmaa paremmaksi niin yksilön kuin yhteiskunnan kannalta. Toimiva ja kannustava koulutusjärjestelmä antaa vahvat eväät korkeakouluopintoihin taustasta ja lähtökohdista riippumatta. Korkeakoulutus on saavutettavaa kaikille. Nuorilla on mahdollisuus päästä korkeakouluopintoihin suoraan lukio-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen jälkeen. Yhteiskunta antaa jokaiselle suomalaiselle lupauksen maksuttomasta korkeakoulututkinnosta. Nuorten korkeakoulutettujen aikuisten osuus nousee 60 prosenttiin. Korkeakoulutus on laadukasta.

Olemme modernin oppimisen kärkimaa. Käännämme teknologiset murrokset kestäväksi kasvuksi ja menestystekijöiksi.

Korkeakoulut vahvistavat yhteiskunnan avoimuutta ja vakautta. Korkeakoulut ovat kannustavia ja hyvinvoivia opiskelu- ja työyhteisöjä, joissa jokainen voi löytää oman suuntansa ja vahvuutensa.

Korkeakoulujen toiminta tavoittaa kaikenikäiset. Korkeakoulutetut uudistavat ja päivittävät osaamistaan tutkintoa pienemmillä osaamiskokonaisuuksilla vastaten työelämän nopeasti muuttuviin tarpeisiin. Työurat pitenevät ja tuottavuus kasvaa korkeammalla osaamisella ja paremmalla hyvinvoinnilla.

Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

Toimeenpannaan korkeakoulutuksen saavutettavuutta ja koulutustasoa nostavia toimia korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden nostamiseksi 60 prosenttiin.

- Tuetaan nuorten korkeakouluvalmiuksia lisäämällä lukiokoulutuksen tarjontaa sekä kehittämällä ammatillisen koulutuksen sisältöjä ja ohjausta jatko-opintoihin.
- Lisätään korkeakoulupaikkoja sekä tehostetaan koulutuksen läpäisyä. Koulutustarjonta kohdennetaan nuorten koulutuskysyntää vastaaville sekä työmarkkinoiden tarpeita ja yhteiskunnan uudistumista tukeville aloille.

- Tutkintokoulutus suunnataan koulutustasoa nostavaan koulutukseen.
- Vahvistetaan nuorten sujuvaa siirtymää toisen asteen koulutuksesta korkeakoulutukseen hyödyntämällä muun muassa avoimen korkeakoulutuksen opintosetelikoikeilun kokemuksia.
- Korkeakoulut jatkavat yhteistyössä OKM:n kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä, jotta siirtymä toisen asteen koulutuksesta korkeakouluopintoihin sujuvoituu ja korkeakoulutukseen osallistuvien taustat monipuolistuvat.
- Korkeakoulut yhtenäistävät väylä- ja polkuopintojen käytäntöjä sekä kehittävät yhteistyötä toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Koulutustarjonta vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin

- Uudistetaan opetusta, oppimista ja tutkintojen sisältöä vastaamaan kestäväen kehityksen haasteisiin sekä teknologian murrosten, kuten tekoälyn hyödyntämiseen. Korkeakoulut lisäävät opetusyhteistyötä tutkintojen ydinsisältöjen määrittämisen kautta.
- Uudistetaan jatkuvan oppimisen rahoitus ja ohjaus. Korkeakoulut rakentavat työelämän kanssa jatkuvan oppimisen tarjontaa. Tutkintoa pienempien kokonaisuuksien tarjonta on vetovoimaista sekä vastaa joustavasti yhteiskunnan ja elinkeinoelämän nopeasti muutuviin tarpeisiin.

Opintoihin kiinnittyminen ja koulutuksen laatu vahvistuvat

- Korkeakoulut laativat yhteistyössä periaatteet läsnä- ja etäopiskelulle korkeakouluyhteisöön ja opintoihin kiinnittymisen vahvistamiseksi.
- Vahvistetaan opiskelijoiden hyvinvointia ja kiinnittymistä korkeakouluyhteisöön opiskelujen alusta tohtorikoulutukseen asti. Laaditaan kansallinen ohjauksen ja oppimisen tuen viitekehys. Viitekehysten valmistelun yhteydessä rakennetaan korkeakouluopiskelijoiden moninaiset tarpeet huomioivan yhteisöterveyden valtakunnallinen toimintamalli.

- Korkeakoulut vahvistavat opetustyön arvostusta, opetushenkilöstön pedagogisia valmiuksia ja pedagogista johtamista.
- Parannetaan korkeakoulutuksen ja muun työelämän yhteyksiä korkeakoulutuksen työllistävyuden edistämiseksi.

Mahdollisuudet kouluttautua paranevat joustavalla tutkintorakenteella

- Lisätään opiskelijoiden mahdollisuuksia vaihtaa joustavasti suuntautumista ja korkeakoulua opintojen aikana ja erityisesti nivelvaiheissa. Korkeakoulut muun muassa lisäävät laaja-alaisia tutkinto-ohjelmia alemmissa tutkinnoissa tukemaan monipuolista osaamista ja työllistymistä.
- OKM selvittää lyhyttutkintojen käyttöönottoa korkeakouluissa sekä niiden merkitystä reittinä korkeakoulutukseen ja osana jatkuvaa oppimista.
- OKM selvittää ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeiden uudistamista koulutusalaalähtöisiksi sekä kandidaatti- ja maisteripohjaisiksi. Tavoitteena on luoda nykyistä selkeämpi tutkintorakenne korkeakoulusektorien työnjako huomioiden sekä tukea opiskelijoiden liikkuvuutta moniportaisessa tutkintorakenteessa.
- OKM valmistelee maahanmuuttajien valmentavaa koulutusta koskevan säädöksen myös yliopistosektorille.
- Säädetään tohtorin tutkintojen tavoitteellisesta suorittamisajasta ja poistetaan lisensiaatin tutkinto tieteellisenä ja taiteellisenä jatkotutkintona tutkintorakenteesta.

Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa

Globaalien murrosten ja yhteiskunnallisten muutosten keskellä korkea osaaminen on tärkein omassa käsissämme oleva vahvuus. Uutta luova tieteellinen tutkimus ja taiteellinen toiminta ovat perusta, jolle koulutus, yhteiskunnan ja elinkeinoelämän innovaatiot ja kestävä talous rakennetaan.

Korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimustoiminnan ansiosta Suomi on haluttu ja vastuullinen kansainvälinen kumppani, mikä varmistaa pääsyn kriittiseen tutkimustietoon sekä vahvistaa suomalaisen osaamisen omavaraisuutta. Kiinnostavuuttamme lisäävät erottuvat osaamiskeskittymät, korkealaatuiset tutkimusinfrastruktuurit, huippututkijat ja vetovoimaiset koulutusohjelmat.

T&K-henkilöstön määrä kasvaa ja koulutustaso on noussut koko yhteiskunnassa. Tohtoreiden osuus yritysten T&K-henkilöstössä on kaksinkertaistunut, ja Suomeen syntyy enemmän uusia tutkimuspohjaisia innovaatioita. Tutkimus- ja opetustyö ovat houkuttelevia uravaihtoehtoja.

Suomi on vetovoimainen ja pitovoimainen kansainvälisille osaajille. Suomessa halutaan rakentaa tulevaisuutta – opiskella, tutkia, yrittää ja tehdä töitä.

Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

Korkeakoulujen tutkimuksen ja TKI-toiminnan laatu ja vaikuttavuus vahvistuvat

- Jatketaan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain ja valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman mukaisia kehittämistoimia kohti vuotta 2040. Kehittämistoimet vahvistavat korkeakoulujen pitkäjänteisen, kansainvälisesti korkeatasoisen ja uutta luovan tutkimustoiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta ja ne lisäävät tutkimushenkilöstön määrää ja osaamista koko yhteiskunnassa ja erityisesti yrityksissä.
- Korkeakoulut vahvistavat erikoistumistaan ja osaamisalueitaan tutkimuksen ja siihen pohjautuvan korkeakoulutuksen kansallisen

ja kansainvälisen kilpailukyvyn sekä tutkimus- ja TKI-toiminnan vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Tämä tukee myös mahdollisuuksia hyödyntää täysimääräisesti kilpailtua rahoitusta ja lisätä yksityisen rahoituksen määrää ja osuutta korkeakouluissa tehtävässä tutkimuksessa.

- Suomi vahvistaa asemaansa datavetoisen tieteen eurooppalaisena edelläkävijänä ja kansainvälisessä yhteistyössä toivottuna kumppanina hyödyntämällä suurteholaskennan ja datanhallinnan tutkimusinfrastruktuuriympäristöihin tehdyt T&K-lisärahoituspanostukset.
- Yliopistot jatkavat tutkijankoulutuksen haku- ja valintaperiaatteiden ja toimintamallien uudistamista tutkijankoulutuksen vetovoiman ja selkeyden lisäämiseksi sekä tutkijakoulutettavien aseman parantamiseksi. Uudistamisessa hyödynnetään muun muassa tohtoripilotin parhaita käytäntöjä (ml. yhtenäiset opiskelijakohortit, systemaattinen ohjaus ja yhtenäiset käytänteet).
- Sujuvoitetaan tieteelliseen ja taiteelliseen jatkokoulutukseen etenemistä eri korkeakoulutustaustoista ja parannetaan tutkijankoulutuksen antamia valmiuksia moninaisesti työhön.
- Tutkimusrahoittajat tukevat rahoituksellaan tutkijanuran eri vaiheita ja monipuolisia urapolkuja.
- Tutkimusrahoittajat ja tutkimusorganisaatiot vahvistavat tutkimus- ja TKI-toiminnan vaikuttavuutta lisäämällä kansallisesti merkittävien TKI-ympäristöjen yhteistyötä (kuten Suomen Akatemian lippulaivat ja Business Finlandin veturihankkeet) sekä tutkimusinfrastruktuurien hyödyntämistä näissä.

Korkeakoulut ovat vastuullisen kansainvälistymisen edelläkävijöitä

- Korkeakoulut sisällyttävät liikkuvuus- tai kansainvälistymisosioiden jokaiseen tutkinto-ohjelmaan.
- Korkeakoulut rakentavat kaikkiin kansainvälisiin tutkinto-ohjelmiin vahvat työelämäyhteydet.

- Korkeakoulut lisäävät kotimaisten kielten opetusta sekä rakentavat kansalliskieliä ja vieraita kieliä yhdistäviä tutkinto-ohjelmia (nk. toiminnallisesti kaksikieliset tutkinto-ohjelmat), jotta kansainvälisten opiskelijoiden Suomeen kiinnittyminen vahvistuu.
- Uudistetaan vieraskielisen koulutuksen haku- ja valintamenettelyt selkeiksi ja yhdenmukaisiksi hakijoiden yhdenvertaisuuden parantamiseksi, vastuullisen opiskelijarekrytoinnin vahvistamiseksi sekä opiskelijoiden sujuvan maahantulon kehittämiseksi.
- Valtioneuvoston tasolla yhdenmukaistetaan tutkimuksen vastuullista kansainvälisyyttä ja tutkimuksen turvallisuutta koskevat politiikat ja käytännöt.
- Tutkimusorganisaatiot ja tutkimusrahoittajat kehittävät tutkimuksen turvallisuuden ja kansainvälisen yhteistyön yhteisiä toimintamalleja.

Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat

Korkeakoulujärjestelmä uudistuu rohkeasti nykyisten vahvuuksien pohjalta. Uudet ratkaisut ja innovatiiviset toimintamallit ovat mahdollisia yhteiskunnallisiin muutoksiin vastaamiseksi.

Suomalainen korkeakoulutus ja tutkimus kehittyvät osana eurooppalaista koulutus- ja tutkimusalueetta. Erikoistuneet ja uudistumiskykyiset korkeakoulut palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita. Ammattikorkeakoulujen merkitys TKI-toiminnassa kasvaa ja yliopistojen paino tutkimukseen perustuvan uuden tiedon tuottajana vahvistuu. Tutkimus ja koulutus kehittyvät tiiviissä yhteistyössä yritysten ja työelämän kanssa.

Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

- OKM käynnistää korkeakoulujärjestelmän uudistamistyön vision tavoitteiden saavuttamiseksi. Uudistamistyössä ohjataan ja tuetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen omista lähtökohdista tapahtuvaa toiminnallista ja rakenteellista uudistumista yhteiskunnallisiin muutoksiin vastaamiseksi. Hallitun ja kansallisesti tavoitteellisen uudistamisen päämääränä on korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua vahvistava, kansainvälisesti kilpailukykyinen sekä taloudellisesti kestävä korkeakoulujärjestelmä. Toiminnallisia tavoitteita ovat korkeakoulujen päällekkäisten tehtävien purkaminen ja yhteistyön edistäminen. Valmistelussa varmistetaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen monimuotoisuus sekä huomioidaan eurooppalaisella koulutus- ja tutkimusalueella tapahtuva kehitys.
- OKM tukee korkeakoulujen erikoistumista uudistamalla koulutusvastuusäntelyn siten, että korkeakoulujärjestelmä vastaa yhteiskunnan osaamistarpeisiin.

- Uudistetaan korkeakoulukeksintöjä koskeva sääntely. Prosessissa hyödynnetään tietoja verrokkimaiden tilanteesta, tutkimuksen turvallisuuden käytänteistä ja tutkimustulosten kaupallistamista sekä turvataan tieteen ja tutkimuksen vapaus.
- Korkeakoulut yhdenmukaistavat yhteistyön käytäntöjä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa TKI-yhteistyön sujuvoittamiseksi.
- Korkeakoulut kehittävät tutkimustulosten ja luovien alojen osaamisen monipuolista yhteiskunnallista hyödyntämistä ja kaupallistamista. Lisäksi korkeakoulut tarjoavat monipuolisia tukimuotoja ja -palveluja osaamis- ja tutkimuspohjaiseen liiketoimintaan ja yrittäjyyteen henkilöstölle ja opiskelijoille.
- OKM käynnistää työn, jossa muodostetaan yhteinen kehittämisen suunta korkeakoulutuksen ja tutkimuksen digitaalisista palveluista, tietojärjestelmistä ja -varannoista sekä niitä ohjaavista periaatteista. Ministeriön ohjauksessa kehitetään laadukkaita, taloudellisesti tehokkaita sekä yhteisiä ja saumattomasti yhteen toimivia digitaalisia palveluja.
- Korkeakoulut kehittävät OKM:n ohjauksessa toimintamalleja, jotka tukevat datapohjaista korkeakoulutusta ja tutkimusta sekä tiedolla johtamista. Korkeakoulut jatkavat työtä kohti yhteistä tieteellisten aineistojen pitkäaikaissaatavuuden ratkaisua.
- Korkeakoulut hyödyntävät toiminnassaan tekoälyä rohkeasti ja vastuullisesti yhteisiin periaatteisiin nojaten.

Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus kasvaa ja monipuolistuu

Korkeakoulujen toiminta on tuloksellista ja monipuolisesti vaikuttavaa. Julkinen resursointi sekä korkeakoulujen vakaa ja ennakoitava perusrahoitus huomioivat korkeakoulutuksen ja tutkimuksen roolin yhtenä merkittävimmistä kasvun lähteistä. Julkisen rahoituksen rinnalla vahvistuu monipuolinen rahoitus yksityisistä, eurooppalaisista ja kansainvälisistä lähteistä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat vähintään neljä prosenttia bruttokansantuotteesta, merkittävin osuus julkisista panostuksista käytetään korkeakoulujen uutta luovaan T&K-toimintaan.

Tavoitteeseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

- Uudistetaan korkeakoulujen valtionrahoituksen jakamisen periaatteita vision tavoitteiden pohjalta. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ohjauksessa ja rahoitusmalleissa painottuvat korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus, koulutustason nosto ja T&K-intensiteetin lisääminen sekä korkeakoulujen uudistumisen ja erikoistumisen tukeminen.
- Korkeakoulut uudistavat OKM:n tuella tutkimuksen ja koulutuksen ulkoista laadunarviointia. OKM hyödyntää yhtenäisempää laadunarviointia korkeakoulujen ohjauksessa.
- OKM selvittää yksityisen rahoituksen monipuolista lisäämistä korkeakoulutuksessa laadun, kilpailukyvyn ja korkeakoulujärjestelmän taloudellisen kestävyuden vahvistamiseksi.
- Suomen Akatemia, korkeakoulut ja CSC varmistavat valtion T&K - lisärahoituksella tehtävien toimien vaikuttavuuden. Osana hallinnonalansa ohjausprosesseja OKM tuottaa ja kokoaa seurantatietoa OKM:n hallinnonalalle osoitetun valtion T&K-rahoituslain alaisen rahoituksen laajasta vaikuttavuudesta.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tilannekuva

Vahvat instituutiot ja sivistys toimivat pohjoismaisten yhteiskuntien ja Suomen hyvinvoinnin peruspilarina. Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tutkimuslaitokset sekä laadukasta tieteellistä tutkimusta ja koulutusta tukevat Suomen Akatemia ja CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy muodostavat suomalaisen yhteiskunnan keskeisen sivistyksellisen perustan. Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus on toimivan demokratian ja oikeusvaltion tae.

Kansainvälinen demokratiakehitys herättää huolta. Kysymys on laajemmasta sivistyksen ja edistyksen kriisistä. Sivistys luo jatkuvuutta ja avaa vaihtoehtoisia tulevaisuuksia demokraattisen päätöksenteon pohjaksi. Taaksepäin katsominen ja ratkaisujen hakeminen menneisyyden nostalgialta kääntää katseen sisäänpäin ja vie näkymän rajoja rikkovalta myönteisemmältä tulevaisuudelta. Sivistyksen ja demokratian kriisi vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen. Suomen talouden kehitys on ollut olematonta vuoden 2007 finanssikriisin jälkeen.

Akateeminen vapaus ja tieteen vapaus ovat Suomessa hyvällä tasolla, mutta niiden koetaan heikentyneen. Erityisesti kansainvälinen kehitys herättää huolta ja heijastuu myös kansalliseen keskusteluun. Lähes puolet maailman ihmisistä elää maissa, joissa tieteen vapaus on murenemassa. Tutkitun tiedon rinnalle on noussut vaihtoehtoisia totuuksia, joilla pyritään vaikuttamaan ihmisten kokemuksiin todellisuuksiin. Nuorten koulutususkon säilyminen korkealla tasolla, mutta tulevaisuususkon huolestuttavassa laskusuunnassa.

Kansainvälinen yhteistyö on korkeakoulutuksen ja tutkimuksen ytimessä. Suomen tieteen vaikuttavuus on maailman keskitason yläpuolella, mutta keskeisten verkkojen takana. Tutkimuksen kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen on kriittisen tärkeää koko suomalaisen yhteiskunnan menestyksen kannalta. Globaalin vastakkainasettelun ja jännitteiden lisääntyminen haastaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen toimintaympäristöä. Vapauden ja rajattomuuden ihanteeseen nojaava sektori joutuu sopeutumaan maailmaan, jossa vanhat raja-aidat vahvistuvat ja uusia syntyy jatkuvasti. Samalla globaali kilpailu osaamisesta, osaajista, tiedosta ja teknologioista kiihtyy. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyttä on edistettävä vastuullisuus- ja turvallisuuskysymykset aiempaa vahvemmin huomioon ottaen. Tarve rakentaa tiiviimpää yhteistyötä samat arvot jakavien toimijoiden kanssa korostuu. Pohjoismaisen ja eurooppalaisen tutkimus- ja korkeakoulutusyhteistyön

merkitys vahvistuu. Kansallisen tutkimustoiminnan ja kansainvälisen yhteistyön edellytyksiä vahvistaa vuoden 2030 loppuun voimassa olevan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain (1092/2022) toimeenpano. Yksityiset ja julkiset T&K-toiminnan panokset ovat viime vuosina maltillisesti kasvaneet.

Yhteiskunnan T&K-intensiteetin vahvistuminen edellyttää merkittäviä toiminnallisia muutoksia korkeakouluilta ja tutkimuskentän toimijoilta. Kriittisin tarve on T&K-toimintaa tekevien osaajien määrän kasvattamiselle ja koulutustason nostamiselle. T&K-henkilöstön koulutustaso on alle verrokkimaiden, minkä vuoksi T&K-työtä tekevien tohtoreiden ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrää on kasvatettava. Kilpailukykyisen tutkimusympäristön rakentaminen edellyttää tutkimusinfrastruktuurien vahvistamista. Tutkijankoulutusta sekä vastuullista tutkijan ja tutkimuksen arviointia on kehitettävä ja päivitettävä vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan tarpeita. Yritysyhteistyön kehittäminen ja yksityisen rahoituksen vivuttaminen edellyttää korkeakoulujen ja yritysten TKI-yhteistyön käytäntöjen vahvistamista tukemaan korkeakoulujen laajaa vaikuttavuutta.

Suomen yhteiskunnan uudistumisen ja talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi T&K-intensiteetin kasvun ohella on nostettava koulutus- ja osaamistasoa. Nuorten aikuisten (25–34-vuotiaiden) korkeakoulutettujen osuudella mitattuna Suomi on jäänyt alle OECD-maiden keskiarvon. Kansainvälisessä vertailussa suomalaisen korkeakoulujärjestelmän merkittävin pullonkaula on siirtymä toisen asteen koulutuksesta korkeakouluopintoihin ja opintojen myöhäinen aloittamisikä. Koulutustason nosto edellyttää saavutettavuuden parantamista ja aliedustettujen ryhmien osuuden kasvattamista korkeakoulutuksessa, toimivia koulutuspolkuja perusasteelta ja toiselta asteelta korkeakoulutukseen sekä ensikertalaisten opiskelijoiden aloittamamäärien kasvattamista ja läpäisyn parantamista. Lisäksi korkeakoulu yhteisöjen hyvinvointiin ja opiskelijoiden moninaistuviiin taustoihin on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Koulutustason nostoa ei saa tehdä korkeakoulutuksen laadun kustannuksella.

Tämän päivän korkeakoulutetut rakentavat aktiivisesti tulevaisuuden työelämää ja maailmaa sekä tuottavat ratkaisuja yhteiskunnan suuriin haasteisiin. Korkeakoulutus antaa eväitä kriittiseen ajatteluun, osallisuuteen ja vastuunkantoon ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä tulevaisuudesta.

Suomalaisten aikuisten osaamistaso on erityisesti tiedonkäsittelyn perustaitojen ja ongelmanratkaisun osalta maailman kärkeä. Työelämän muuttuessa erityisesti teknologisen kehityksen myötä tulevaisuuden työelämän tarpeisiin vastaaminen ja työelämän uudistuminen edellyttää korkeakoulututkintojen järjestelmän kehittämistä. Myös osaamis- ja koulutustarpeen ennakoimista ja koulutusvastuusääntelyä on

tarve uudistaa. Jatkuvan oppimisen keinoin voidaan tarjota asiantuntijuuden kehittämisen mahdollisuuksia eri elämäntilanteisiin ja ammatillisen kasvun vaiheisiin. Jatkuvan oppimisen volyymin kasvattaminen edellyttää koulutuksen rahoituksen ja koulutustarjonnan tarkoituksenmukaisuuden tarkastelua.

Suomalainen korkeakoulujärjestelmä on useiden tulevaisuuden haasteiden ympäröimä. Ikäluokkien pieneminen haastaa nykyistä korkeakouluverkkoa 2030-luvun aikana. Digitalisaatiokehitys mullistaa paitsi tutkimuksen tekemistä ja koulutuksen järjestämistä, myös organisaatioiden hallintoa ja korkeakoulutuksen rakenteita. Kovenemaan kansainväliseen kilpailuun vastaaminen ja laadun vahvistaminen edellyttävät korkeakoulujen profiloitumista ja työnjaon syventämistä.

Korkeakoulujärjestelmän merkittävä sisäinen muutosilmiö on ollut useiden korkeakoulujen yhdistyminen sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisten korkeakoulukonsernien määrän kasvu. Konsernirakenteita ei ole kuitenkaan riittävässä määrin hyödynnetty. Monien korkeakoulusektorin tulevaisuuteen liittyvien kysymysten vuoksi korkeakoulujärjestelmän toimintamallien ja lainsäädännön tulevaisuutta on tarkasteltava avoimesti ja ennakkoluulottomasti.

Suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen julkisen rahoituksen osalta on olemassa yhteisymmärrys julkisen rahoituksen pitkäjänteisyyden tarpeesta. Viimeisinä vuosina korkeakoulujärjestelmään kohdistuviin yhteiskunnallisiin odotuksiin vastaaminen on edellyttänyt korkeakouluilta merkittäviä tuottavuustoimia. Lisäksi keskeisissä verrokkimaissa on panostettu Suomea vahvemmin korkeakoulutuksen julkiseen rahoitukseen. Yksityisen rahoituksen osuus erityisesti koulutuksen rahoituksessa on kansainvälisesti vertailtuna pieni. Myös korkeakoulujen T&K-toiminnan rahoituksessa yritysrahoituksen määrä on vähäistä.

Julkisen talouden kestävyteen liittyvät paineet haastavat tulevana vuosina korkeakoulutuksen ja tutkimuksen valtionrahoitukseen tehtävien panostusten kasvattamisen. Parlamentarisesti on sovittu ylivaalikautisesta finanssipoliittisesta sääntelystä, eli nk. velkajarrusta Suomen velkakestävyuden vahvistamiseksi. Velkajarru edellyttää julkisen talouden merkittävää sopeuttamista tulevana vuosina sekä todennäköisesti vaikuttaa myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen valtionrahoituksen tasoon. Tilanne edellyttää priorisoimista, koko sektorin toiminnan tehostamista yhteistyön keinoin ja/tai yksityisen rahoituksen kasvattamista tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksessa.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 valmistelu

Visiotyön valmistelun lähtökohtana on ollut avoimuus, yhteistyö ja osallistavuus. Vision valmistelun tueksi asetettiin ohjausryhmä ja parlamentaarinen valmisteluryhmä. Kaikille avoimen osallistamisen työkaluina käytettiin avoimia webinaareja, verkkokyselyjä ja vision kommentointia lausuntopalvelussa.

Ohjausryhmän toimeksianto ja toimikausi

Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen asetti 17.4.2025 korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 ohjausryhmän ajalle 29.4.2025-30.5.2026. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti ohjausryhmän vision ja sen toimeenpanosuunnitelman laatimiseksi. Vision ohjausryhmä tehtävänä oli tukea ja ohjata korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2040-visiotyötä.

Ohjausryhmässä oli 14 jäsentä ja kolme pysyvää asiantuntijaa. Ohjausryhmässä edustettuina olivat yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry korkeakoulusektorin edustajina, Suomen Akatemia ja Business Finland Oy tutkimus- ja innovaatorahoittajina, Suomen opiskelijakuntien liitto Samok ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry ja Suomen lukiolaisten liitto ry opiskelijajärjestöjen edustajina, Akava ja STTK ry palkansaajajärjestöjen edustajina sekä Elinkeinoelämän keskusliitto ja Sivista ry työnantajajärjestöjen edustajina. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie ja varapuheenjohtajana valtiosihteeri Kristiina Kokko. Ohjausryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi kutsuttiin opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston ylijohtaja ja johtajat. Ohjausryhmän sihteereinä toimi opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehiä.

Ohjausryhmä kokoontui toimikautensa aikana kymmenen kertaa.

Työryhmän kokoonpano ja julkiset kokousasiakirjat ovat saatavilla hankeikunasta (<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM087:00/2024>). Lisäksi vision laatimisen eri vaiheista tiedotettiin ministeriön verkkosivulla (<https://okm.fi/korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio>).

Parlamentaarisen seurantaryhmän toimeksianto ja toimikausi

Valtioneuvosto asetti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 valmistelun tueksi parlamentaarisen seurantaryhmän 11.9.2025 toimikaudelle 15.9.2025–30.6.2026. Seurantaryhmän tehtävänä oli tuoda monipuolisia näkemyksiä vision ja erityisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteisten tavoitteiden valmistelun tueksi.

Parlamentaarisen seurantaryhmän puheenjohtajana toimi kansanedustaja Maaret Castrén, Kokoomuksen eduskuntaryhmä ja varapuheenjohtajana kansanedustaja Jaana Strandman, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä. Seurantaryhmässä oli lisäksi jäsenenä kaksi kansanedustajaa sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä sekä yksi edustaja kokoomuksen, perussuomalaisten, keskustan, vihreästä, vasemmistoliiton, ruotsalaisesta sekä kristillisdemokraattisesta eduskuntaryhmästä. Liike Nyt -eduskuntaryhmä ei nimennyt edustajaa seurantaryhmään. Parlamentaarisen seurantaryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi kutsuttiin opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston ylijohtaja ja johtajat. Sihteereinä toimi opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehiä.

Seurantaryhmä kokoontui kaudellaan seitsemän kertaa. Seurantaryhmän julkiset kokousasiakirjat ovat saatavilla hankeikkunasta (<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM087:00/2024>). Lisäksi seurantaryhmän työn eri vaiheista tiedotettiin ministeriön verkkosivulla (<https://okm.fi/korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio>).

Sidosryhmien ja asiantuntijoiden kuuleminen

Vision valmistelussa kuultiin laajasti eri sidosryhmiä sekä kaikille avoimissa että temaattisesti tai sidosryhmäkohtaisesti kohdennetuissa tilaisuuksissa ja keskusteluissa.

Vision valmistelun etenemisestä kerrottiin ja siitä keskusteltiin avoimissa verkkotilaisuuksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti yhteensä viisi webinaaria 25.3.2025, 10.6.2025, 25.9.2025, 30.1.2026 sekä 26.3.2026. Webinaareissa käsiteltiin kulloinkin ajankohtaista vision valmistelutilannetta ja esiteltiin esimerkiksi verkkokyselyjen tuloksia. Ensimmäinen webinaari toimi visiovalmistelun käynnistämistilaisuutena ja viimeisessä esiteltiin visioluonnos, joka samalla avattiin avoimeen kommentointiin lausuntopalvelussa. Yksi tilaisuuksista toteutettiin englanniksi korkeakoulujen kansainvälisen henkilöstön ja opiskelijoiden tavoittamiseksi. Tilaisuuksien osallistujamäärä vaihteli noin 150–650 osallistujan välillä.

Vision valmistelun eri vaiheissa järjestettiin kaikkiaan kolme verkkokokoukseen. Ensimmäisessä kartoitettiin sidosryhmien näkemyksiä vision uudistamisen pohjaksi. 14.3-4.4.2025 järjestettyyn kyselyyn saatiin 1050 vastausta. Toinen verkkokysely toteutettiin 5-18.9.2025. Kyselyyn vastasi 1098 osallistujaa. Kyselyssä kerättiin näkemyksiä vision tavoitteiden muotoilun tueksi. Kolmannessa verkkokyselyssä 26.11-9.12.2025 1345 osallistujaa otti kantaa tavoiteluonnoksiin ja esitti näkemyksiä tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista toiminnoista. Fountain Park Oy toteutti OKM:n toimeksiannosta verkkokyselyt. Valmistelun loppuvaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti avoimen kommentointikierroksen visioluonnoksesta. Luonnos oli kommentoitavana 26.3.-15.4.2026 lausuntopalvelussa. Kommentteja vision tavoitteista ja toimenpide-ehdotuksista ja niiden osuvuudesta toimitettiin kaikkiaan 195 kappaletta, joista kaksi toimitettiin lausuntopalvelun ulkopuolelta. Kaikkien kolmen verkkokyselyn ja kommentointikierroksen yhteenvedot ovat saatavilla hankeikkunasta.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti kaikkiaan 8 pyöreän pöydän keskustelutilaisuutta visiovalmistelun alkuvaiheessa 2.6.-3.10.2025 välisenä aikana sekä keskusteli tutkimusyhteistyöstä 14 Suomen Akatemian rahoittaman lippulaivan ja 8 Business Finland Oy:n rahoittaman veturiyrityksen kanssa. Keskustelut sijoittuivat joulukuun 2024 ja maaliskuun 2025 väliseen aikaan. Pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksien tarkoituksena oli tuottaa syötteitä visioityön tueksi ja tavoitteiden identifioimiseksi toimintaympäristökuvauksen pohjalta. Temaattisesti suunnatuissa tilaisuuksissa pureuduttiin korkeakoulutuksen ja innovaatiotoiminnan tutkijoiden, yritysten, opiskelijoiden ja nuorten, alueiden, korkeakoulujen henkilöstön, perus- ja toisen asteen koulutuksen, ministeriöiden sekä digitalisaation näkökulmiin korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta. Keskusteluihin osallistui noin 70 asiantuntijaa. Lippulaivojen ja veturiyritysten kanssa käydyissä keskusteluissa syvennyttiin T&K-toimintaan ja sitä koskevan yhteistyön vahvistamiseen erityisesti korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä.

Visio oli keskeisesti esillä ministeriön ja korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon keskusteluissa. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa 13.5.2025 käynnistettiin vision tavoitteiden valmistelu. Tavoitteet olivat keskiössä myös korkeakoulujen rehtoreiden ja hallitusten puheenjohtajien keskustelutilaisuuksissa ministeri Talvitien johdolla 19.9.2025. Laajasti sidosryhmiä koonnut seminaari visiosta järjestettiin 10.10.2025 hybriditilaisuutena. Seminaarissa pureuduttiin visioityössä tunnistettuihin asiakokonaisuuksiin; demokratiakehitykseen, akateemiseen vapauteen, kansainvälisiin verrokkeihin korkeakoulutuksen kehityksestä sekä koulutuksen ja tutkimuksen muutokseen. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari 26.-27.11.2025 käynnisti toimenpidesuosittelun valmistelun temaattisilla

visiotyöpajoilla, mitä jatkettiin vielä 7.5.2026 seminaarissa syventäen modernia korkeakoulutusta, tutkimuksen turvallisuutta ja korkeakoulujärjestelmän kehittämistä koskeviin toimenpidesuosituksiin.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön virkakunnan jäsenet ovat kutsusta esitelleet visiovalmistelua ja keskustelleet sen sisällöstä lukuisissa eri työryhmissä ja monien eri sidosryhmien kanssa.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-415-039-2 PDF